

Onagy Zoltán

Beérve az éjszakába (Huszonhatodikák)

*"Milyen furcsa füstünk árnya
a túlsó tető haván:
mintha távol emlék szállna
rokon szívbé tétován
Ki gondolhat ránk e csöndben,
míg körülvattáz a hó?
Titkos lánc nyúl át a földön
összekötve aki jó.*

Babits Mihály

Öregapámat megidézni nem úgy. Bár tán úgy lehet, mert egyre ritkábban teszem. Ha mégis, kínból. Ha igen, segítségét kérem. Az öreg a nagy segítőmester.

Amikor hozzá fordulok, ma már kétszer is el kell tűnődnöm, no akkor most vagyok-e akkora bajban. Bírom-e majd az utazást és egyebeket. Alkalmatos-e az adott időszak. Felmérem kompetenciámat májfunkció és a 15 %-os tartalék dolgában. Vizsgálat alá veendő a 120 napos nagypihenők eredményessége. A köztes laza hatvanasoké. Indulás előtt tudnom szükséges, mennyi hasznot hajtottak a kravátlíjellegű észrevételen tizesek együtt a többivel. Tartalékoltak-e annyi belső energiát és eltökéltséget, hogy indulhassak bátran. Mert bátor vagyok, mint rendszerint, de amikor úttal kapcsolódik, ráadásul nem bemérhető idejű úttal a veszély, komoly minőségellenőrzést kell tartanom. Elsősorban a belső energia hiánya állíthat fejre. A negyven fölött egyre csökkenő tápértékű belső energia. És persze az őszinte kíváncsiságé. Kopik ő is, mint a hóember a napon.

- Kíváncsi vagy rám, Gazsi? – kérdezi az öreg.
- Hát...
- Akkor meg, az anyád szűzmáriáját?!
- Hát tudom én, nagyapa? Tudom? Honnan tudjam?

A tízéves gyakorlatnak megfelelően nagyapám megidézése egy liter ribai szilvóriummal kezdődik, amelyet talpon és ép ésszel illő túlélnem. Kék hasábüveg szükséges hozzá. Kék üveg nélkül – a dudorodó kalligrafikus feliratozás nem feltétel –, a decis pohár belső falára apró buborékokból koszorút fonó ribai szilva nélkül, szikkadt kenyérsarok nélkül kár is elkezdenem. A hely is adott. Akárhol csak úgy belepottyanni az italba, s közben még az öregre is várni, azt lehet. Csak nem érezkzik az öreg. Nem jön, még ha kettő is az üveg. A hely tehát kötelezően adott. A Bütykös. A Lókos-híd helye. Egy kilométer a vasúti híd, másfél Dimitrov puszta, száz méter az erdő sarka, kétszáz a 22-es műút Vác és Balassagyarmat között, Balassagyarmat javára, ahhoz közelebb. A Bütykös, a hajdani Bütykös a Lókos mocsár-korában készült. Ma már nem látható, de a Lókosnak is voltak szép korszakai. Egy kis síkáros, egy kis vízfolyás, egy kis mocsaras rejtevény, buzogányerdő, egy kis patak. Ahol valamiféle agyagviszony ráerőszakolta akaratát ott patakjellegű öltött, ahol nem ott nádat, sást, vadkacsát, piócsát, iszapízű halat nevelt. És mint a név is mutatja, bütykös orrú hattyút. A helyzet csalafinta, minthogy minden hattyú orra bütykös. De ez, nevezett bütykös hattyú, ő egyedül – internacionalista beütései ellenére – a magyar hattyú. Öregkorára tollazata szűzfehér, mint Kádáré, vagy mondhatnám akár Kossúthot is. Az évek kiféherítik az ifjúkor szürke tónusú tollait. És bár nem ez a jellemzője, de ingerlékeny, egyetlen rossz mozdulat után kész a támadásra. Ilyenkor bekanyarítja nyakát, szárnyát félig kiteríti, te meg azt se tudod, merre menekülj. Nem sokat locsog, nincs is neki mivel. Sziszeg, mint a kigyó. És hogy mit kavartak erre bütykös hattyúk? Itt a Medence egyetlen termálforrása. Volt. De néha ma is kidugja fejét a Lókos kordába szorító gát mellett, az erdősítés topolyagyökerei közül habosan, büdösen, széttekint és sértetten visszahúzódik. A termálnak köszönhetően a Bütykös híd környékén a víz még a leggorombább teleken sem fagy be, s ezt megtalálja az öreg hattyú, nyomában a lemaradt, sérült, röp-képtelen hattyú. A magyar hattyú okos madár. Tudja, a Bütykös környékén más világ van. Lehet élni akkor is, amikor máshol nem.

Egyéb feltételek

Nem csak a helyről, nem a ribai szilvóriumról van itt szó persze, egy harmadik is jut – apróságokat nem említve –, a nő. Egyszer régen megkísérlettem szót érteni az öreggel, fiatalabb voltam, meggondolatlan, s az asszonyt vittem magammal. Nő nélkül – ez egyértelmű –, nem mehetek, gondoltam, nézze csak meg nagyapa, milyen szép maradt az én asszonyom, sőt, szebb mint valaha, de öregapám kiakadt tőle.

"Gazsi, azanyád szűzmáriáját! Hát mire tanítottalak én téged?"

Az asszony éppen rözsét gyűjtött az erdő alján, ennyi finomság azért csak volt az öregben, nem előtte ugatott le:

"Hát, arra, hogy..."

"Mi van veled, fiam. Megmondtam, százszor is megmondtam, az asszony megfojt, ha lehet, ki ne lépj vele a kapun. Az asszony arra van kitalálva. Új nőnél te is szebb, okosabb, türelmebb vagy, hasonlítsd hát össze a kettőt, miből mi jöhet ki."

Lehet, nem is így fogalmazott, de az ember szívesen dönti el milyen az a másik, mit gondol bizonyos helyzetekben, s ennek megfelelően hajol felé.

Az asszony - tehát -, e megidézéseken soha. Nő viszont kellett. Nő jelenléte kötelező. Hát ez az. Új megoldandó. Nő mégcsak volna, csak a munkakedv hiányzik. Mert ugye ott a nő, s ha már ott, akar valamit. Soha nem hozott utamba a sorsom olyan nőt, aki nem akart valamit, kivéve egy-két kóbor fehérmájút, akinek mindegy, ki kotorász benne, és a nagyon sötétet, de abból meg annyi éppen elegendő volt, amennyi. Egy olyan nőt beszerezni a lehető legkisebb erőfeszítéssel, aki végigcsinálja a megidézést, a követő borzalmas másnapot, végigballag velem a szandálmertítől szőlődombon, ha jttja a pofátlan apró legyeket, később a sonkára startoló döglegyeket is, később azután, amikor beleajulok a megidezésbe - rólam is elhajt, kerget, zavar, hességet minden nem rám valót. Kivéve magát. Magát nem hessenti, pofát nem vág, nem ígéri be, hogy ő most fogja a motyót, hazaindul. Alaptétel, látsszon szemén a szerelem. Úgy mozogjon velem a kínban is, mintha valami könnyed svábhegyi kiránduláson volna, hazaérkezve leveri lábáról a port, végigvizsgálja testét a kullancsok miatt, lubickol a habos fürdővízben és szerelemmel gondol rám. Ez kell, mert öregapám nem csapható be. Megköveteli, azt a rövid időt, az akció előtti hetet, szerzetesi böjtben töltsen, tartsak hét érzelem és testmentes napot, úgy könnyebb. És könnyebb. Persze ha minden rendben, ha csattog és fénylik, ha cseng és dalol, szépséges, mint amilyen még soha, és az idő is, meg minden, még mindig ott egy masszív akadály: anyám. "A jóistenke áldjon meg, hát soha nem nő be a fejed lágya? Miféle embert szültem, Mária?" Így jajdul fel szegény ateista mama, ha új nővel lát, ha valami ifjonti leányka bújik, dugja hozzám a seggét, mert a kutyák ki akarnának harapni belőle egy darabot. Nem érdektelen: Buksiék minden új nővel kikezdenek. A hely szelleme. Öregapám szeretője lombos farából is vagy háromszor emelt ki egy-egy részt az öregany etette Néró. Öregany csak cöccögött, amikor Borús Mancsi feje járt, mint a verébé. "Jár neki, akar a bagzó macskáé" - öregany ezt mondta, el is lopnám szívesen, de ez az övé. Van lopható szöveg és van nem lopható.

Na tehát: anyám. Megoldható volna, hogy nem otthonról indulva közelítsem meg a Bütykőst, indulhatnék Dimitrovról, Gyarmatról esetleg, csakhogy nem működik. Ki van próbálva. Még úgy is, hogy a lányt kint hagytam a Lókosnál, egyedül ugrottam haza, de nem. Ember vál-

lalja, amit. Nem lehet egy tarisznya elől is, hátul is, mindig azt kapja elő, amelyik a nézőnek kedves. Előbb vagy utóbb kiderül, ki a kétféle tarisznya. És persze nem üzemel a megidézés. A rend szerint előző napon érkezem, bejárnak a megmaradt nyomokat, a hat emberöltőre farragott, csapolt kerekese kútat az évszámmal, a vénséges szederfát, a takarékos szélességű járdát, a korhadó kerítést, a nyárikonyhát, a rozsmezőn száz éve átalvezető gyalogutat, ami most nincs meg, csak keresem.

Egy nappal előbb érkezünk, ahogyan kell. A lány néz derűsen, mosolyog a szemé, biztos benne, valami olyat talál, amit még soha és sokáig nem. Én is mosolygok, mosolygok én bele a lány szemébe, böjt után, a feloldozást érzékelve. Tiszta kamasz. Ha a másnapok nem volnának, össze lehetne téveszteni. Csakhogy minden nap után ott a másik. A szokatlan akciók után fáj a csont. Magyarázok neki, kérdez, mesélek, látom a szemén, micsoda marhaság, ezek mind boszorkánytörténetek, el nem hittem volna, hogy még ilyenek is vannak benned. Bólogatok, megyünk egy kanyarral tovább, ahol még vadabb történetek várják az elmúlt ezer esztendőből. Mintha rá vártak volna, őt várták, nem kétséges. Nagyvárosi lány, kimozdíthatatlan. Fáj majd a feje a tiszta levegőtől, az akácerdő vad, fekete szagától.

Az esemény

Az esemény a következőképpen - mit csinál az esemény? - lépdel. Mozdul. Fordul. Fest. Az esemény igyekszik, mintha ő maga volna a személy, a főnév, az alany. Az esemény tudja a dolgát, s azt is, mennyire el vágynak maradvá.

Az esemény tudja, s úgy helyezkedik, sikeresen működjön a cél érdekében. Arra akarom megkérni öregapámat, hozzon össze B.B.-vel. Balynth úrral. Ha. Ha a pokolban van ő is. Ha egyáltalán találkoznak. Ha találkoznak érvényesek-e ott is a társadalmi különbségek, érvényben van-e (az elmúlt években újra felvirágzó) feudális alapvetés. Ha nincs, ha le-leülnek egy máriásra, kockapartira, személyes ügyekben lehetséges-e szót váltani Balynth úrral.

Ha igen, ha lehet, hazudik-e? A pokolban már kockázatmentes hazudni, onnan mélyebbre nincs hová. Csal-e a kockában? A kártyában. Mondja-e: mostmár minden mindegy.

Ha a pokolban tartózkodik, mit gondol visszamenőleg a búcsúmondatra: "A te katonád voltam, Uram!" Nem tartja-e mókásnak akkor odabújni, amikor már semmi más nincs, és ahhoz mit szól, hogy az utolsó napok bűnbánata lószart se ér, legalább fél évvel korábban meg kellett volna kezdenie a zarándoklatot, hamut a leborotvált fejre, korbácsot, kilencágút a hátnak, és térden Jeruzsálemig. Mit szól, ha ott van, mit szól? Vagy pedig minden hamis itt, a korszellemnek megfelelően alakította át a történetet a kis Rimay. Korszellem, férfiszerem, büntudat, hitkergetés. A legnagyobb mesemondók.

Korán kelünk.

Gyalogolunk a harmatban. A régi utakat nem járja senki. Benőtte a vörösparéj, a muhar. Akkora muharok, muharhegyek, amilyenek nincsenek is.

Tegnap, huszonhatodikán, ránkzúdult a kánikula. Ha huszonhatodikán érkezik, hetedikéig tart. Ez megrémít. Minden szenvedést jól bírok, kivéve a megbolondult napot. Borospincékben töltöm.

Megyünk a topolyával beültetett Szőlődomb gerincén végig. Néhol szívósan küzdenek a gazda rézgálica nélkül is, a horoló nélkül is teremni szándékozó a méteres eke hantja alól valami módon kiszabadult konkordiák, novingerek. A lány csippent itt-ott. A delavári rózsaszín már, de nem ehető. Vigyázz, mondom neki. Rámosolygok a lányra, ő meg rám. Vigyázzunk egymásra ha lehet, amíg lehet.

Ő a hét különlegessége.

Letagadhatatlanul a vékony csontú, lenge, karcsú, légies nőket szeretem, mellettük akár egy öreg elefánt cammoghatok. Mire kezemet emelem kétszer is körbefuthat, ha akar, nyelvvel. Ám ez itt, ez a lány, mint egy tökéletesen megszerkesztett, ügyes micsurinisták általösszszehozott tehenke. Minden gyönyörű rajta, minden arányos, minden külön-külön, de nagy. Egy fejjel erősebb, mint az kedvemre való. Az ágyban – gyerekkorom ágya – gyomorból közelít, mint én is, munka van vele, mint velem is. Közös munka van velünk, s az eredmény is kollektív, Vörös Csillag MGTSz, ámuldozom a végén. Csendes ciróka, apró birizgálás, csiklandozgatás, érintés. Furcsa egy jószág az érintés, néha semmi, máskor minden. Félelmetes, szédületes csend. Lókosi csend. Néha felbőg a sokác kutyája, a dinnyét őrzi, rombol, mint a tank, mintha az ágy alól bömbölne. A lány beleremeg. A semmiben ilyen a váratlan zaj. A lány a semmiben. Azt gondolom hirtelen, megtartom. De csak éjszaka gondolom, reggel már nem. Egy fejjel nagyobb, mint az kedvemre való.

Az ember elájul. Azután elájul. Nem csoszog ki kábán a fürdőszobába, pedig mindig kicsoszog, hátha reggel ismétlés, és akkor ott a bűzők. De a nőnek se jut eszébe duplázás, triplázás. Ez valami ördögadta összhang. Fekvés van, utolsó igazodás az egyszemélyes heverőn.

Ez jut eszembe, az ájulás, amikor elkóborol mellőlem, int, rögtön jövök, és átvág a gazon a Kis Tó száraz mélyedéséhez. Tegnap elmeséltem neki, itt, amikor még rendes víz volt, fenhatóságunk alá vontuk egy győztes csata után, két dolog miatt. A március tizenötödikét itt ünnepeztük minden évben fürdéssel, másodszer, három szárcsapár költött minden tavasszal. Mi voltunk az első zöldek. Az ellenség komoran és éhesen kiszedte a tojásokat, mindenféle és mindenfajta tojást. Nem, mondom, nem sütötték meg, bár megtehették volna, feltörték, megsózták, lókosi vadász mindig tartott sót magánál egy aprócska jól záródó gyógyszeres üvegben, részben a piócák miatt, részben a tojások kedvéért, mert a tojást megitták. Atyavilág, mondta a lány, atyavilág. Nyersen a madártojást?

Atyavilág, nézek rá, amikor eszembe jut az ő atyavilága. Nevetve jön fel, mintha most aztán rajtakapott volna valami hazugságon. Hát itt nincs víz, mondja, hogyan költhetett volna itt szárcsapár, kérlek szépen...

Az árkok, a csatornák, az előbb átmásztunk egyen, később készültek, mondom, dolgoztunk rajtuk. Négy forint órabért kaptunk a geodétáktól.

Nem hisz. Látom a szemén. Nem baj, gondolom. Ne is. Ő most huszonnégy éves. A fenyő jelzőkarókat, a csatornák nyomvonalát harminckét éve vertük le. Kérdezi: minek? De hát minek? Ide nincs ültetve semmi, minek csatornázták? Ez az, mondom. Ne okoskodj, mondom. A történetek igazak, csak hihetetlenek. Mert azt is elmeséltem, a legyőzöttet odakötöttük a tó közepén lévő kis szigeten a kínzócölöpökhöz, egész éjszakára. Gyerekenberben nincs kímélet, ha megdolgozott a győzelemért.

Úgy haladunk, úgy veszem az irányt, mintha volna régi út.

Megtalálom. Tudtam, megtalálom, meg is találtam. Csak megállok valahol, ahonnan érzékelhetők a távolságok, és már tudom is, innen balra tíz méterrel. És ott kong a kút. Az összepántolt akácruvak széttúrva, néhány kő elmozdulva, behullva a vízbe, érintette az idő, de jelentős kárt nem okozott benne. Napos munkával, kétnapos húzással iható vizű kutat tudnék csinálni belőle, ha lenne értelme. Nincs neki.

Megyünk tovább. Nem mondok semmit. Leléptem, nem is vagyok ott. Jó, hogy nem kérdez, nem hallanám. Évente egyszer, ha eljutok ide, és mindig ugyanaz a tönkremenetel. A rohadt életbe.

Úgy jutunk ki a topolyaerdőből, nem is veszem észre. Kontráznom kell, nehogy beszaladjak az akácok közé. A lány látja, bajaim vannak, odaszó a hátamra, hopp, egy bögöly, a lapoc-kám majdnem leszánkázik a csipőcsontig. Vigyázz az erőddel, vigyázz te, mondom neki, ő meg odabújik, állával elsímítja az ütés helyét. No, az anyád, mondom, közben belemarkolok.

Közben a Kéghly fölött kinéz a nap. A Kéghly hegy késlelteti a napfelkeltét ilyen közlelől. Így jó. Már csak néhány méter, megérkezünk.

Ott, mostmár ottan

Ott mostmár, ottan vagyunk. A tavalyi fűzbarlang nyomát nem heverte ki a bokor, a barlangot, mert tavaly is ilyen borzasztó klímát kapott el a találkozásvagy, bicsakkal csináltam. Most csak az új, éves hajtásokat vágom ki, betelepíthetünk. Fölnékhajol, akár egy terasztető. A nagy lapos kő is a helyén, mostanában asztalként szolgál, korábban, amikor még a hídnak dolgozott, felhajtókő, lassítókö, talán kerékvető volt, ha a hidakat egyáltalán ellátták a múlt században kerékvetővel. Miért ne látták volna el, akkor is vezettek kocsit részeg kocsisok, kocogtak rosszul betanított parádés és igáslovak. A tűzhely kövei is ugyanúgy. A nyárstámasztó V-k. Itt nem járt senki egy éven belül.

Gáspár Aladár: *A költő keze II.*

– Tied a place – mondom a lánynak.

Márhogy rendezzen el mindent. Terítőt – kockásat – az asztalköre. Rá a kék üveget, mellé a poharat, le a fűbe a kenyérsarkot.

– Miért, miért a fűbe?

– Tudom én, hogy miért? Annak ott kell lennie.

Csóválja a fejét. Nem hisz. Én meg nem gondolkodom ezen. Fáért megyek, maradt tavalyról valamennyi, de nem tudni nagyapa mikor jön, ha egyáltalán, inkább elbotladozom a hangyabolyok között oda, ahol tudom, rögtön találok. Töltök előbb a koszorús ribaiból, hogy mielőbb meginduljak. Nem esik jól. Nem mondhatom, hogy nem esik jól, de nem szalad le bennem virágosan, dalolva, felszikkasztva a szemem, mint tíz esztendeje. Tíz éve még csak próbálkoztam, ma meg már ismerem a technikákat, lehet, meglehet, itt a bűnös. Rá akarok mászni valamire, amelyhez csak valami távoli, ködös jussom van, és ez zavar. Megint a könnyebb megoldást választottam. Az első perceké ez az érzés. Később elmúlik. Nem ezért, mert újra meg újra rájövök, könnyebb megoldás nincs, nem létezik, csak nehezebb és egyre, a könnyebb is nehezebb, de a ribai szilvórium jótékony hatásának köszönhetően nem moralizálok visszajövetben. Csak cibálok a fákat. Baltát nem hoztunk, így a tűznek kell a hosszabbakat elfeleznie.

– Te! – néz a lány ijedten, olyat látok a szemében, amit eddig nem. – Te, ugye én csak valami néző leszek itt, nem akarsz velem valamit csinálni...

Egy ideig nem válaszolok, szétválogatom a faszállítmányt.

– Nem olvasnál túl sok rendőrségi tudósítást?

Meg vagyok sértve.

– Az istenedet.

De közben arra is rájövök, háthiszen nem is mondtam semmit ennek az anyagi lánynak a dolog lényegét illetően. Az esemény az én eseményem. Ő csak valami díszlet itt. Még azt sem árultam el neki, hogy díszletszerepet kapott. Nyugodtan felmerülhet benne, talán meg akarom sütni. Hiszen mekkora elmebaj ez az egész, ha látvány. Ha semmi nincs hozzá.

Egyébiránt – vélhetően – akarok majd vele valamit csinálni. A ribai felénél gerjelmeim támadnak. Amikor az alsó harmadban kotyog a kék hasábüvegben, akkor még nemigen akarok semmit, de addig több rétegben lefoszlik rólam a konzolidált, keresztényi szerelem. Ezt a hülye szokást ismerve kötöttem össze három plédet. Illetve két szűrős lópokrócot lentre, rá pedig egy margarétás ágytakarót.

Varázsolva szép az élet...

Már minden készen, már be vagyunk rendezkedve, mint otthon, ekkor kötöm össze a fűz-bokor kiugró ágát az örökös rúddal, a rúd fejem fölé ér, a madzagon csúszóhurok, közepén óriás biztosítótű, a madzag engedi le, emeli föl a tű rögzítette ruhadarabot. Bugyogót szoktam felakasztani. A lány bugyiját. Megfelel, beválik.

De még nem kérem el. Ne legyen ideje fejet törni.

A batyu legalján doboz. A dobozban kartonlapok Váczi könyvkötő kollekcijából.

A kartonlapok között tizenhárom falevél. A tizenhárom külön-külön is funkcionálna, megtehetném, hogy egyesével helyezem el a parázson, de így egyszerűbb is, hatékonyabb is.

1, Birsalmalevél a parázson: bevalljuk, szerelmünk tárgya, a kedves, már nem egészen makulátlan;

2, Borókalevél: a vágyat jelenti, holnap is, mint ma, két lépéssel, két mondat után odahagyni a pofátlan embert, a politikát, az átláthatatlant;

3, Bodza: az örök egészségé, amikor majd üresen kell hagynom a csizmát, ne legyen több három másodpercnél;

4, Platánlevél: a jótékony izgalmak óhajítása;

5, Akác: állandóság, türelem, kivárá, békevágy, csend;

6, Tatárjuhar levele a belenyugvás és depresszió, a balkáni áfium kezes kompromisszumai ellen;

7, Galagonya: izzó galagonya, őszi, kis korteszzerű terméssel a csörgő, kemény levelek közt, a lányoké, legyenek, maradjanak;

8, Dió: a hiányzó bölcsesség folyamatos óhajítása;

9, Szelídgesztenye: hogy minden meg legyen ragasztva, aminek megragasztva köll lennie, tartson, álljon, rögzítsen;

10, Bukszuságacska: az emlékezet szépségéért, a halottakért;

11, Hárs levéllel, virággal: a reggelekért a konyhában, a fagyos telekért, csöpp kezekért, amelyek a forró cserépbögrén melegszenek;

12, Topolya: mert nem maradhat ki, hogy tele, amivel tele a tők;

13, Szederlevél: a repülői szaltózás közben üvöltöző állatok elleni füstért, és a nyomasztó álmok ellen.

A tavalyi ágakból nincs már más, mint parázs a kövek között, amikor az óvatosan előhálászott leveleket nagyság szerint egymásra símítom, mint a dohányleveleket, ha szivar készül belőlük, kétarasznyi rézdróttal összehengerítem. Kérem a bugyogót.

– Viccelsz? – néz rám a lány.

– Nem viccelek, soha nem viccelek, jegyezd meg, soha! – emelem a hangom, nézek rá morgván.

Feláll, szoknyája alá nyúl és apró hengergető mozdulatokkal kibújik. Fantasztikus erotikája van ennek. Mindenki másképpen szabadul meg ettől a kedves, csipetnyi ruhadarabtól, és mert közben saját hasonló textiliáinkkal vagyunk elfoglalva, alig látjuk. Ez most nagyon nagyon. Amikor már a kezemben, amikor kikerekedett szeme előtt felakasztom a kötélre, magasra, hogy a meleg, a parázs tüze el ne érje, kárt ne okozzon benne, ujjaiban érzem az érintést, ahogyan munkám végeztével elheveredek az ágytakarón, ha megérintem ott, semmi nem lesz bőröm és közte, csak a csontra csupasztított vágy.

Ágyat kotrok a parázsban a levélhengernek. Azután vizet öntök a levelek közé, mint egy tölcsérbe. Egy része tavalyi, s ha azt akarom, illatozzon, ne csak ellobbanjon, akár a közönséges parki avar, nedvesnek kell lennie.

A füst egyenesen száll az ég felé, ahogyan illik. Bujkál, kanyarog a bugyogón át. Jól van, mondom.

Jól van, mondom. Iszom egy kortyot. Kenyeret török hozzá. De a kenyérdarabkával sem esik jól, vissza akarna ugrani az utolsó pillanatban, mielőtt bezáródik mögötte a garat csapdája. Megküzdünk, én győzök, legyőzöm. Beleizzadok, nagy munka volt, kovászos, de legalább sósoborka járna hozzá, ha normális helyzet volna ez. De nem lehet csak a kenyér, ami megáll a számban, feltapad a szájpaplásra, káromkodhatnék, de nem teszem, a törvények az enyémekek. Szabhattam volna másokat is. Ha nem szabtam, oka volt annak.

Beállok a Lókosba. Felnézek a behajló füzek közt a hajlatig. Nincs semmi és senki. A levelek füstje Dimitrov felé hullámszik. Ötven méternyire visszahajol a patak fölé, s a füzek között, mintha evezne, igyekszik. Ha nagyon odafigyelek, még a nyögését is hallom. Meglöttykölöm az arcom, a mellem. Ki, vissza a kis teraszokon, a lépcsőkön. A lány hason fekve olvas. Nyilván azt hiszi, hülye vagyok, beteg netán. Ha nem érti, olvas inkább.

Két dálnok egy tutajon

Most iszom gyorsan még két korty ribai szilvát, mert a küzdelem és a birkózás azt az eredményt hozza, ha visszaugrik az előző korty, mármint ő a győztes, ha nem, ő a vesztes, a következőhöz nincs ellenálló erő. Hopp, lecsusszan. Észre se venni szinte, én pedig szeretnék túllen rajta. Lesz bajom vele néhány óra múlva, amikor szilánkosra szaggatja a fejem. De most siklik, csusszan, helyezkedik odalent, a helyén. Kitölt.

Még úgy, pálinka és kovász-szagúan fölétérdelek a vékonyka szoknyának, tehenkém gyönyörűen megkomponált fenekének, kinézem a pontokat, amelyeken gyöngéden harapgatok néhányat. Finoman, épp csak. Összefogva a feszes húst, de nem sértve. Fájdalmat nem okozva. A bugyogó lóg a füstön. Egészen más így, mintha rajta volna. Nem rögzíti semmi a pompás húst, ott keményedik és arra lágyul, ahol csak akarja. Ha megfeszíti a farizmokat, lepattanok

róla, kiugrik a számból, az óvatos fogak közül. Ezzel irányít. Se szó, se beszéd, se kézzel kormányítás, mégis arra igyekszem, amerre kívánja.

Már nem is igen tudom, mit keresek itt, mi a dolgom, amikor a Lókos fölötti fűzalagútból halk, de érthetően egyszerű, szép baritonok bukkannak elő, látszanak szinte.

– Hallod?– könyököl fel a lány, miután nem talált zsebrádiót.

Nálam később jut le. Bolyong előbb, körbejár.

– Hallom, az anyját – mondom. Megérkezett az öreg.

Az öreg, rendben. Ő máskor végigdalolja az utat lefelé a Lókoson. De ki tercel alá?

Csakhogy öregapám tercel. Amikor közelebb érnek, hallani, egy ismeretlen bariton, egy szaggatott, cikornya és díszítésmentes hang viszi a prímét, öregapám csak brummog alá, mint-ha nem ismerné a szöveget, csak a refréneknél kapcsolódik bele három hanggal alatta. Le a vízbe megint. Leguggolok, hogy tovább lássak, messzebbre a vízen.

Tutaj közeledik. Az öreg, messziről megismerem fehér bajuszáról, fehér hajáról, elől áll, az ágakat hajtogatja el, takarja a hátsó alakot. Ő is áll, akácrúddal lökődik előre a tutajt. Zeng a hangja. A hang maga zeng a vízen, pedig a szótagokat rövidre zárja, nem hajlít, nem hullámoztat.

– Gyere, csibém, gyere gyorsan! – kiáltok ki a lánynak.

Mellém csobban. Állunk ott, szemben az érkező tutajjal, szemben az érkező férfiakkal. Néz rám, hogy hát még ilyet!

Még mindig nyomják. Csak tíz méter, de még nyomják. Semmi integetés, üdvözlés, egyébfene. Ha ezek elütnek, jól nézünk ki. Állunk halálraszántan. A tutaj elfoglalja a patak háromnegyedét, mi meg a felét. Ha le nem bukunk, ha le nem fékeznek, be nem húzzák a rendet, elgázolnak bennünket.

Már csak öt méter, de nem vesznek észre. Nagypapa brúgózza a gárákmáz dünje sánsüz refrénjét. De mielőtt megérinhetne a tutaj zászlórönkje, mert persze halált megvetően tehénkém elé tornyosulva védem az ő gyönyörű testét, a hátsó alak ráfeszül a rúdra, kifuttatja a jármű orrát a lépcsőkben végződő teraszra. Végigszántja, eltúrja napos munkámat, melyet éppen idénre font be a parti fű.

– Halihó! – nevet ránk az ember a tutaj végéből, megbökve tizenkilences katonasapkája sildjét. Nagypapán is elsővilágháborús katonasapka. – Na mi van, bejeditetek?

Felmászik a töltésen, derékon kapja a ribai szilvóriumot, felkiált: Éljen, éljen aki nem halt meg! Éljen a Lókos, éljenek a ribaiak!

Kortyint, krárog:

– Ez egy merész pálinka! – csettint. Letérdel a fűben, segít felmászni a lánynak. – Ahoj, mekkora hús! – félrebillentett fejjel vizsgálja a lányt, a nedves combokra tapadó csöpögő, hivalkodó, sonkaforma szoknyát.

Öregapám megölelget, meglapogat. Nevet rám. Nevet, persze nevet, évenkénti kimenőjét szerkesztettem a varázslattal. Borostás, szúrós, mint mindig.

- A helyzet? - kérdi.

- A helyzet változatlan - mondom.

- Mert?

- Mert mert. Csak változatlan.

- Mit szólsz hozzá?

- Kihez.

- Bálinthoz.

- Kösz.

- Ennyi az egész?

- Hálás vagyok nagyapa, de azért reménykedtem abban, ő talán mégis a pokolban.

- Hát mégis hol a bűdös francban volna?

- A mennyek országában, ha egyszer az Úr katonájának tartotta magát.

- Persze, hogyne. Az utolsó három napon én is annak tartottam magam, csak korábban nem. Ez már nem érvényes, Gazsi. Csak az elejétől lehet érvényes. Vagy ha a középtájon rájössz, mi a dolgod. Mit kell tenned, ha az ő katonája kívánnál lenni.

Rágyújt, iszik a maradékból, keresztbe néz:

- Hahó, gyerek. Csak nem az Úr katonája akarnál lenni, ez az egész azért történik?

- Nem tudom, nagyapa. Fingom nincs, milyen katona akarok lenni. Ilyen, mint most, már nemigen.

- Jól van. Nem fontos. Csak érezd magad jól, amíg élsz, érezd magad jól. Semmi más nem számít. Egyébiránt a pokol lényegesen szórakoztatóbb...

B.B. bedeker

Balynt úr elvisz innen, a Lókosról, Esztergomba. Csorgunk lefelé a patakon, azután az Ipolyon, a vizimalmok visszafelé, az Ipoly árterén kint a víz, soha vissza nem farol a mederbe, bivalyok dagonyáznak, vizimadarak serege röppen fel, kiáltoz, köröz, majd megnyugodva leereszkedik. A folyó U-kat és S-eket írva kanyarog, egyenes szakasz szinte nincs is, ahol egyenes szakasz mégis, oda rögtön egy malom, oda rögtön egy molnárné, aki kiáltva üdvözlö Balynth urat.

Az a kérdés, hogyan találta el a pogány golyója. A körülmények, az egész, és az egésznek a fele.

Szobnál kiváruunk egy vontatóhajót, kötelet akasztunk az uszályra, feldöcögünk Basaharc, a basaharci Sas-hegy, a Lázkeresztű kőbánya, Hideglelős kereszt alatt Helemba sziget és a

Csenke patak közé, itt az uszály lelassít, a munkásosztály fürge kis hajóval kiugrik olcsó sörért, Balynt pedig rácsodálkozik: Tényleg Helemba, és tényleg Csenke a patak neve? Hát ezeket így nevezték az én koromban is.

A munkásosztály felhív bennünket közvetlenül a farvízre, kapunk egy-egy Arany Ászokot. Váltunk néhány szót. Honnan jövünk, mi a végcél. B.B. lazán válaszolgat helyettem. Szókészlete huszadik századi. Szentgyörgymezőnél, ahol majd lekasztanak bennünket, egészen partközébe kanyarodik a vonatatóhajó, el ne sodorjon a Duna. Jól kötünk ki, szemben a Bazilikával.

Balynt úr megnézi a várat, nem sok maradt meg belőle, mondja, de nem foglalkozik vele tovább. Nyomulunk a kis utcákon a főútra, ahonnan be tudja tájolni a nevezetes helyet.

- Háború volt - mondja -, végre háború. A háború két elfogadható alternatívát kínál. Első: meghalsz, erre később azt mondják, hősi halált haltál a haza védelmében. Második: megszedheted magad. Én erre a másodikra kalkuláltam, valahogy nem akaródzott negyven évesen hősi halált halni, bármilyen jól néz is ki majd évszázadok múlva az évkönyvekben.

Örményben, Szenttamás és Szt. Anna közé beszorítva élt az én Zakariásom, fő hitelezőm. Nem ő hitelezett, nem tőle kaptam, a három részre szakadt országban mindenütt dolgoztak emberei.

Olyan szegény voltam, mint a templom egere. Azt is tudod, milyen szemét nagybátya jutott nekem. Olyan szemét, hogy miután meghalt se tudtam egyről kettőre jutni.

Zakariás egyik emberével napokig ittam Báthory bíboros úr braniewói birtokán, mert persze Lengyelországban is hitelezett meg behajtott Zakariás mester, és két nagy tortúra és két tőgyes lengyel lány között elárulta, miféle védelmi rendszert épített ki a vagyon, a mozgó vagyon köré Zakariásunk a zseniális bankár. Úgy számolta, ezer évre rendezkedett be a török, még a szépunokái is ezt a szervezetet, ezt a biztonsági rendszert használják majd. Ebben nem is tévedett sokat.

Ballagunk B.B.-vel, meg-megiszunk egy sört, amíg sört kíván, azután bort, mert elege van a sörökből. Vékony neki.

Közeledünk a hajnali Örményhez. Annyit tudok, Szenttamás és a Kályhagyár között valahol. Felviszem a Lépcső utcán, azután visszakanyarodunk a Bajnokon, nem találja. Leereszkedünk rémegő vádlikkal a Könyök utcán, föl az Attilán.

- Ez nem lesz meg - mondja. - Itt minden más.

- Keressük még. Hátha találsz valami emlékeztető hajlatot.

De nem. Elege van: Leülünk a Csendesben. Folytatja:

- Gondoltam, rendezem az adósságaimat. Meg azt is, a támadás hírére elpucolt, de a rejtékhelyeket, a vagyont nem tudta magával vinni, tehát azt feltétlenül megvizsgálom. A máso-

dik támadás után a török egyáltalán nem mozoghatott a városban, de azért a szövetséges seregekre oda-odapörköltek. Megvártam az estét, magam mellé vettem egy jó emberemet, csákányt, pajszert, lapátot, pisztolyt, kardot, gyutacsokat.

A lövést nem is hallottam. Csak megrogyott a lábam. Mondom jóemberemnek, Lackó, eltaláltak. Tapogatok utána, ő meg meghalt, fejlődés. No, itt van-e. Akinek nincs szerencséje, az hiába hajt utána. A szerencse csak egyszer közelíti meg az embert egy életben. - Hozzád jött már? - néz rám.

- Fogalmam nincs. Nem szólt, ha jött is.

- Hát így esett.

- Miért kellett, éppen visszaszerezted Divényt.

- Divény egy kutyaól. Kilenc család. Abból pénzt soha nem láttam volna. Maradt még néhány falu is, de azokat szépen eladogattam. Elhiheted, nem maradt semmi, csak Zakariás hány milliócskái. A pereket feloldom, a bírókat megveszem, annyi katonát fizetek, amennyit akarok, akkor aztán mindenki elmehet a nagy bűdös búsba.

Malomárok

A malomárok déli, árnyékos végén ereszkedünk alá a mélybe, s a Lókos-parton bukkanunk elő. Öregapám három mogyorópálcikával varázsol, a lány tátott szájjal bámulja.

- Na, mi van? Megjártatok? - néz rám az öreg, közben két villámgyors mozdult, s a két mozdulattól a három pálcikából egy mogyoróbotocska lett. Összeforrasztotta egy bottá.

- Igen - mondom.

- Megjártatok, és?

- Megjártuk, szar az egész.

- Na, ne, Gazsi.

- Most mit mondjak.

- Mondd, hogy örülsz, hogy minden úgy van, ahogy gondoltad. Okos fiú vagy.

- Okosfiú vagyok, de nem tudok örülni. És most alszom egyet, sok volt a sör.

És nem is nézek sehová, senkire. Szerencsésen rátalálok a fekvőhelyre, addig még ellátok. Alszom. A lány talán betakargat, ha száll a harmat, itt a hűvös. Beérve az éjszakába odabújik mellém.